

HOLLANDA
ÜLKE RAPORU
(Meyve Sebze Mamulleri Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

2019

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUM	3
2. HOLLANDA'NIN DIŞ TİCARETİ	7
3. TÜRKİYE İLE TİCARET	17
4.HOLLANDA'NIN MEYVE SEBZE MAMULLERİ SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	23
5.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	27
KAYNAKLAR	31

HOLLANDA

Büyüme Oranı: % 2,59 / **GSYİH:** 933.178 milyon \$ / **Nüfus:** 17.240.000 / **Başkent:** Amsterdam

1. GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomik Yapı

Hollanda ekonomisi, özel sektör ve kamu sektörünün her ikisinin de önemli roller oynadığı karma bir pazar ekonomisi niteliği taşımaktadır. Ekonomi güçlü bir uluslararası yönelime sahiptir. Hollanda, ticaret ve yüksek düzeyli finansal ve mesleki hizmetleri ile ünlenmiş, dünyadaki en zengin ve refah seviyesi yüksek ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Hollanda, Dünya Ekonomik Forumu kapsamlı Kalkınma Endeksi sıralamasında gelişmiş ekonomiler içerisinde 7. sırada, AB ekonomileri arasında 6. sırada yer almakta, IMF'nin 2018 verilerine göre nominal olarak dünyanın en büyük 17. ekonomisini oluşturmakta, kişi başına düşen gelirden de 13. sırada yer almaktadır.

Ekonominin ana sektörleri nakliye/lojistik, kimya sanayi, ticaret ve hizmetlerden oluşmaktadır. İmalat sanayi Hollanda'da, Almanya, Fransa ve İtalya gibi diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha az baskın durumdadır. Endüstriyel aktiviteler esas olarak gıda işleme, kimyasallar, petrol işleme ve elektrikli makineler üzerine yoğunlaşmıştır.

Son derece mekanize tarım sektörü GSYİH'nin % 1,6'sını ve işgücünün yalnızca % 2'sini istihdam etmekle birlikte gıda işleme sanayisi ve ihracat için önemli miktarda üretim gerçekleştirmektedir.

2017 yılı GSYİH'nda sanayi % 17,9, hizmetler sektörü ise % 70,2 pay almıştır. Bilgi iletişim teknolojileri sektörü halen GSMH artışına % 20 civarında katkıda bulunmaktadır.

Tarım ve gıda ile kimyasallar gibi daha geleneksel sektörlerde biyoteknoloji giderek artan önemde bir rol oynamaktadır. Oldukça dışa açık olan ekonomi dış ticarete ve finansal hizmetlere bağımlıdır.

Hollanda "Euro Zone" içerisinde ve para kontrolü Avrupa Merkez Bankası tarafından sağlanmaktadır. Hollanda finans sektörü Hollanda GSYİH'nin 4 katı olan ve ülkedeki bankacılık işlemlerinin % 80'ni yürüten 4 ticari bankaya odaklanmıştır.

2008 yılı küresel krizi boyunca bütçe açığı GSYİH'nin % 5,3 oranında kalmış, 2009'dan 2013'e kadar süren ekonomik durgunluk döneminde işsizlik iki katı artarak % 7,4'e yükselmiş, hanehalkı harcamaları kısılmıştır. 2010 yılından bu yana Hollanda hükümeti kamu finansmanının geliştirilmesi, emek piyasası, konut sektörü, enerji piyasası ve emekli aylıkları gibi anahtar alanlarda yapısal reformlar hayata geçirmiş, 2014 yılından itibaren de ekonomik büyüme az da olsa artmaya başlamıştır.

2017'de bütçe, ülkenin GSYİH'nın % 0,7'si oranında fazla vermiş, ekonomik büyüme % 3,2 düzeyinde olmuş ve kişi başına düşen GSYİH kriz dönemi öncesi düzeyine tekrar yükselmiştir.

2018-2021 dönemi için hükümetin açıkladığı mali politikalar, devlet harcamaları ve yatırımlarında artışı, iç talebin yükselmesini, hanehalkı harcamalarını ve yatırımlarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca hükümet, işsizlik oranını aşağı çekmek amacıyla kamu ve özel sektörde işçi talebini artırmayı da hedeflemektedir.

Ekonomi Politikaları

Hollanda ekonomisi çok gelişmiş bir serbest piyasa ekonomisidir. Dolayısıyla devletin ekonomideki ana etkisi, daha çok düzenlemeler ve vergilendirme kapsamında olmaktadır. Devlet kapsamlı, yapısal ve düzenleyici reformlar ile sıkı ve istikrarlı bir ekonomi politikasını birlikte uygulamaktadır.

Hollanda ekonomisinin rekabet gücü özellikle son 10 yılda önemli ölçüde gelişmiştir. Bunda hükümetin 1995 yılında Hollanda ekonomisinin teknolojik temelini geliştirecek şekilde büyük kuruluşlara vergi avantajları sağlayan dört yıllık bir planı uygulamaya koymasının özel bir etkisi olmuştur. Hükümet bu dönemde yüksek teknoloji araştırma enstitülerinin kuruluşuna 124 milyon dolar ayırmıştır. Bu planın uygulanması neticesinde, Hollanda özel sektörü yüksek teknoloji Ar-Ge yatırımlarına önem vermiş; üniversite, devlet ve sanayi işbirliği gelişmiştir.

Hollanda devleti ekonomideki rolünü 1980'lerden beri göreceli olarak azaltmaktadır. Özelleştirme çalışmaları halen devam etmekte, piyasaların işleyişi üzerindeki kontrolünü giderek daha da azaltmaktadır. Hollanda, Hollanda ile birlikte, uluslararası serbest ticareti ve vergi ve tarifelerin azaltılmasını en çok destekleyen iki ülkeden birisidir. Hollanda'nın 1990'larda başlayan ekonomik başarısı, uyguladığı ekonomi politikaları kapsamında 1970'lerin sonu ve 1980'lerde işyerlerinin geçirdiği değişimin sonucudur.

Avrupa'daki diğer ekonomiler 1990'larda ortalama olarak % 1.6 oranında büyürken, Hollanda ekonomisi ortalama % 2.8 oranında büyümüştür. Devlet pek çok kamu kuruluşunu özelleştirerek ekonomideki rolünü azaltmış, firmaların önemli bir kısmı ileri teknolojileri kullanmaya başlamışlardır. Bu yolla, Hollanda Avrupalı komşularının pek çoğundan daha önce ekonomik reformları gerçekleştirerek, bu ülkelerden çok daha fazla rekabetçi hale gelmiştir. Ekonomi politikalarının sonucu olarak, diğer pek çok gelişmiş ülkede olduğu gibi Hollanda ekonomisinde de hizmetler sektörü büyümüş, tarımsal üretim ve sanayi sektörünün GSMH içerisindeki payı göreceli olarak azalmıştır.

Devlet kurumları, ekonomik ve sosyal politikaları belirlerken, işveren dernekleri ve ticaret birlikleri ile yakın işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Bu mekanizmaya 'Polder Model' adı verilmektedir. Polder, Hollandacada, denizden kazanılmış arazi anlamına gelmektedir. Politikalar belirlenirken, bağımsız bir kuruluş olan 'Hollanda Merkezi Planlama Bürosu' nun bilimsel görüş ve verileri de göz önüne alınmaktadır.

Polder modeli, 1982 yılında işveren dernekleri, sendikalar ve devletin birlikte, ekonominin yeniden canlandırılması için, daha kısa çalışma saatleri ve daha düşük ücretler uygulanması yoluyla daha fazla kişi istihdam etmek yönünde ortak karar aldığı başlanmıştır. Kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi ve bütçe kesintileri yönündeki ekonomi politikaları ile birleştirilen bu model, 1990'ların sonunda gerçekleşen Hollanda mucizesinin nedenidir.

Bu süreçte önemli rolü olan kuruluşlardan biri, Jan Tinbergen tarafından 1945 yılında kurulmuş olan 'Hollanda Merkezi Planlama Bürosu'dur. Jan Tinbergen, geliştirdiği makroekonomik model nedeniyle, 1959 yılında Nobel ödülünü kazanmış, bir ekonomisttir. Modeli önce Hollanda'da, II. Dünya Savaşı sonrasında da Hollanda ve İngiltere'de uygulanmıştır.

Son yirmi yıldır, ekonomik politikalar kısa ve orta vadeli makroekonomik modellere odaklanmak yerine, ekonomik sistemin hem kurumsal yapısının hem de fiziksel ve sosyal altyapısının iyileştirilmesine odaklanmaktadır. İstikrarlı bir ekonomik ortam yaratmak açısından makroekonomik politikalar hala önemini korumakla beraber, ekonominin büyüme potansiyeli ve performansını güçlendirmek açısından yapısal hususların daha önemli olduğu düşünülmektedir.

Belli Başlı Ekonomik Bölgeler

Ekonomik faaliyetler Ranstad olarak bilinen, en büyük dört şehir olan Amsterdam, Rotterdam, Lahey ve Utrecht'ten oluşan alanda yoğunlaşmıştır. Ücretli çalışanların % 50'si Ranstad Bölgesinde bulunan üç batı eyaleti olan Kuzey Hollanda (Noord-Holland), Güney Hollanda (Zuid—Holland) ve ülkenin en zengin bölgesi olan Utrecht'te istihdam edilmektedir.

Hollanda yüzölçümü itibarıyla küçük bir ülke olmasına rağmen ülkenin ekonomik bölgelerinde üretim sektörlerine göre, bölgelerin tarihsel ve coğrafi özelliklerine dayalı bir çeşitlilik vardır. Dağıtım ve depolamaya bağlı bir çok aktivite, Rotterdam Rijnmond bölgesi, Zeeland, ya da Amsterdam yakınındaki Kuzey Denizi kanalı gibi belli başlı suyolları ve deniz-nehir bağlantı noktalarının bulunduğu yerlere yakın yoğunlaşmıştır. Amsterdam Schiphol Havaalanı sağladığı dinamik altyapı ile birçok firmaya cazip gelmektedir.

Geleneksel olarak tarımsal bir yapı gösteren ülkenin kuzeyi, aynı zamanda büyük ya da çok sayıda küçük işyerinin toplandığı bir bölgedir. Utrecht ülkenin merkezinde bulunmaktadır ve iş hizmetleri sektöründe önemli bir yere sahiptir. Birçok Hollandalı ve yabancı IT firmasının merkezi bu bölgede yoğunlaşmıştır.

Ülkenin doğusunda ekin ve canlı hayvan yetiştiriciliği başta olmak üzere, çiftçilik sektörü ve et işleme sanayi faaliyet göstermektedir. Kimya sanayindeki Akzo Nobel gibi diğer sanayi kolları da bu bölgededir. Elektronik sektöründe lider isim Philips'in de bulunduğu Noord Brabant bölgesi de önemli bir sanayi merkezidir. DAF traktörlerinin de üretildiği bu bölge, aynı zamanda nakil araçlarının üretim yeridir.

Güneyde Limburg bölgesi, Avrupa nakliye yollarının kesişim yeridir. Almanya'nın Rhine/Ruhr bölgesi ve Merkezi Avrupa'ya geçecek bütün kara ve demiryolları Limburg'dan geçmektedir. Nehirler üzerindeki taşımacılık, Meuse nehri ve Juliana kanalı üzerinden belli başlı Avrupa su yollarına geçişi sağlamaktadır. Limburg bölgesinin ekonomik altyapısının temel dayanaklarından biri de Maastricht-Aachen Havaalanı olup, buradan sağlanan yolcu ve mal taşıma ve charter uçuşları, Avrupa'ya yapılan dağıtımın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Kimyasallar üretimi konusunda bir joint venture olan DSM-Mitsubishi ve Volvo otomobilleri üreten Nedcar şirketi bu bölgede faaliyet göstermektedir.

Doğuda yer alan Overijssel bölgesi, özellikle tekstil endüstrisi nedeniyle Hollanda'nın en gelişmiş sanayi bölgesidir. Ayrıca metal, kimya, kauçuk ve et işleme sanayileri ile tarım sektörü de bu bölgede bulunan önemli sektörlerdendir. Twente Teknik Üniversitesinin burada kurulmuş olması da bölgenin araştırma ve teknik altyapı bakımından oynadığı önemli rolün bir göstergesidir.

2. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Yüzyıllardır bir ticaret ülkesi olma geleneği, denizdeki stratejik konumu ve küçüklüğü, doğal gaz ve petrol dışında doğal kaynakların olmaması, tarım alanlarının az olması ve tarım ürünleri çeşitliliğinin çok fazla olmaması nedeniyle hammadde ve yarı işlenmiş ürünlerin ithalatına bağımlı olması, Hollanda'nın uluslararası yönelimli çok açık bir ekonomiye sahip olmasında önemli bir rol oynamıştır. Hollanda, WTO 2017 yılı verilerine göre, dünya ticaretinden aldığı pay açısından ihracatta beşinci, ithalatta ise sekizinci sırada yer almaktadır.

Bu açık ekonomi için diğer ülkelerle ticaretin düzeyi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle dış ticaret politikası dünya pazarlarında proaktif davranmak ve dış ticaretin mümkün olduğu ölçüde liberal olması yönündedir. Dış ticaret ekonomide büyük bir öneme sahip olup ekonomi dış ticarete önemli derecede bağımlıdır. Dış ticaret, ekonomik büyümenin lokomotifi durumundadır. Dış ticaret hacmi 2005 yılından itibaren GSMH'nin üzerinde gerçekleşmektedir.

Hollanda'nın ticaret yapısı, yakın komşularıyla yoğun ilişki yanında, dünyanın en uygun fiyat ve kalitedeki üreticilerinden tedarik edip, üretimin düşük talebin yüksek olduğu Avrupa'ya pazarlamak şeklindedir. İhracatın önemli bir kısmı re-eksporttan oluşmakta ve devamlı dış ticaret fazlası verilmektedir.

Hollanda'ya ithal edilen ürünlerin büyük bir bölümü, hiçbir işlemten geçirilmeden veya basit bir işlemten geçirildikten sonra ihraç edilmektedir. Bu nedenle, Hollanda'nın başlıca ithal ve ihraç ürünleri incelendiğinde, aynı ürünlerin hem ithalat hem de ihracatta başlıca ürünler arasında yer aldıkları ve değerlerinin ihracat lehine küçük farklarla birbirine yakın olduğu görülmektedir. Genellikle re-eksporta konu olan mallar, Hollanda ve Asya'dan ithal edilmekte ve Avrupa ülkelerine gönderilmektedir. Hollanda'nın AB üyesi olmayan ülkelerle ticarete açık verirken, AB içi ticarete fazla vermesinin başlıca nedeni re-eksport ticaretidir.

Hollanda'nın ihracatında olduğu gibi, ithalatında da AB ülkeleri önde gelmektedir. Hollanda'nın en fazla ihracat yaptığı pazarlar arasında AB üyesi ülkeler başta gelmektedir. Ancak, Hollandalı ihracatçılar son zamanlarda etkinliklerini daha uzak pazarlara kaydırmışlar ve AB dışındaki ülkelere satışlarda kayda değer artışlar olmuştur. Bununla birlikte, özellikle Çin'in ve Rusya ile Suudi Arabistan gibi petrol ve gaz ihraç eden ülkelerin ithalattaki payı artmaktadır.

Diğer taraftan, KOBİ'lerin ekonomide ve dış ticarete rolü zayıflamaktadır. Hollanda KOBİ Birliği (MKB) ile ABN Amro Bank tarafından yapılan bir araştırma sonucuna göre; orta ölçekli firmaların sayıları azalmakta, ortalama istihdam düşmekte ve büyüme çabalarında çok büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre ayrıca, tarım sektörü hariç firmalar kapasitelerini küçültmektedirler. Bunların sonucunda, Hollanda ihracatının azalan sayıdaki büyük ölçekli şirketlere bağımlılığı artmaktadır.

Hollanda'nın ticaret yapısı, yakın komşularıyla yoğun ilişki yanında, dünyanın en uygun fiyat ve kalitedeki üreticilerinden tedarik edip, üretimin düşük talebin yüksek olduğu

Avrupa'ya pazarlamak şeklindedir. Bunun yanında Hollanda'nın dış ticaret fazlası istisnai yıllar dışında sürekli bir biçimde artış göstermektedir.

Tablo 1: Yıllara Göre Hollanda'nın Dış Ticareti (Milyar Dolar)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	552,5	671,6	672,8	570,7	571,3	651,8
İthalat	500,6	589,7	589,6	512,4	504,9	574,1
Dış Ticaret Hacmi	553,1	1.261,30	1.262,40	1.083,10	1.076,20	1.225,90
Dış Ticaret Dengesi	51,9	81,9	83,3	58,3	66,4	77,7

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Hollanda'ya ithal edilen ürünlerin büyük bir bölümü, hiçbir işlemten geçirilmeden veya basit bir işlemten geçirildikten sonra ihraç edilmektedir. Bu nedenle, Hollanda'nın başlıca ithal ve ihraç ürünleri incelendiğinde, aynı ürünlerin hem ithalat hem de ihracatta başlıca ürünler arasında yer aldıkları ve değerlerinin ihracat lehine küçük farklarla birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Genellikle re-eksporta konu olan mallar, Hollanda ve Asya'dan ithal edilmekte ve Avrupa ülkelerine gönderilmektedir. Hollanda'nın AB üyesi olmayan ülkelerle ticarete açık verirken, AB içi ticarete fazla vermesinin başlıca nedeni re-eksport ticaretidir.

Tablo 2: Hollanda'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	ÜRÜN GRUPLARI	2016	2017	DEĞİŞİM %	PAY %
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	37.755.318	44.155.706	17	6,8
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	32.319.489	42.291.295	30,9	6,5
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	21.350.302	25.801.509	20,8	4
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	16.340.780	17.639.398	7,9	2,7
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	9.741.215	11.043.813	13,4	1,7
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	9.487.007	10.575.230	11,5	1,6
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	9.199.727	9.879.914	7,4	1,5

8703	Otomobil, steysin vagonlar, yariş arabaları	7.426.797	9.292.828	25,1	1,4
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	6.999.502	9.263.245	32,3	1,4
8486	Yarı iletken disk, elektronik entegre devresi vb.	6.266.038	9.132.759	45,8	1,4
8542	Elektronik entegre devreler	6.259.116	8.459.233	35,2	1,3
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	8.539.384	8.144.468	-4,6	1,2
9021	Ortopedik cihazlar, kırıklara mahsus cihazlar, işitme cihazı vb.	6.342.480	7.823.495	23,4	1,2
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	3.076.756	6.938.867	125,5	1,1
8701	Traktörler	5.017.914	5.627.086	12,1	0,9
7601	İşlenmemiş alüminyum	4.352.716	5.623.699	29,2	0,9
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	5.006.825	5.552.084	10,9	0,9
8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	2.965.200	4.743.440	60	0,7
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb. (ilk şekilde)	3.918.053	4.457.107	13,8	0,7
603	Buket yapmaya elverişli/kesme çiçek ve tomurcuklar	3.654.004	4.388.863	20,1	0,7
602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, ası kalem ve gözleri; mantar misel	2.955.826	4.260.945	44,2	0,7
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	2.447.103	4.104.147	67,7	0,6
406	Peynir ve lor	3.333.914	4.074.137	22,2	0,6
3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere	2.527.102	3.948.322	56,2	0,6

	karıştırılmış ilaçlar (dozsuz)				
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	3.626.163	3.808.798	5	0,6
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	3.167.664	3.778.147	19,3	0,6
2902	Sıklık hidrokarbonlar	3.167.893	3.753.800	18,5	0,6
8523	Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, katı hal kalıcı depolama aygıtları	2.533.803	3.377.019	33,3	0,5
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	3.109.810	3.189.874	2,6	0,5
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	2.527.269	3.121.296	23,5	0,5
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	2.779.606	3.090.552	11,2	0,5
9504	Topluca oynanan oyunlar için eşya; bilardo, bowling tertibatı	2.795.270	3.003.702	7,5	0,5
8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kaydediciler	2.994.611	2.989.606	-0,2	0,5
8541	Diotlar, transistörler vb. Yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	2.305.730	2.946.797	27,8	0,5
201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	2.507.706	2.797.070	11,5	0,4
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	1.969.858	2.795.863	41,9	0,4
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	2.184.095	2.719.243	24,5	0,4
1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	2.564.511	2.672.167	4,2	0,4
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2.361.622	2.587.716	9,6	0,4
207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı	2.314.194	2.579.359	11,5	0,4
	Genel Toplam	571.279.596	651.761.591	14,1	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 3: Hollanda'nın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	ÜRÜN GRUPLARI	2016	2017	DEĞİŞİM %	PAY %
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	32.867.577	41.722.445	26,9	7,3
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	29.305.025	37.398.367	27,6	6,5
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	24.437.812	28.894.741	18,2	5
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	22.224.766	26.791.505	20,5	4,7
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	11.454.421	12.836.908	12,1	2,2
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	11.541.597	11.664.795	1,1	2
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	7.978.964	9.225.730	15,6	1,6
8542	Elektronik entegre devreler	5.689.746	8.764.811	54	1,5
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	7.628.568	8.623.273	13	1,5
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	4.101.530	6.366.313	55,2	1,1
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	6.140.182	5.923.131	-3,5	1
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	4.118.605	5.648.188	37,1	1
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	5.211.531	5.606.653	7,6	1
9021	Ortopedik cihazlar, kırıklara mahsus cihazlar, işitme cihazı vb.	4.743.340	5.443.840	14,8	0,9
7601	İşlenmemiş alüminyum	4.376.337	5.442.880	24,4	0,9

8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	2.858.379	4.363.564	52,7	0,8
3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar (dozsuz)	2.555.339	3.868.262	51,4	0,7
8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	2.756.187	3.504.814	27,2	0,6
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	1.902.667	3.467.243	82,2	0,6
8541	Diotlar, transistörler vb. yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	2.662.372	3.295.948	23,8	0,6
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.921.440	3.236.108	10,8	0,6
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	2.504.597	2.957.590	18,1	0,5
9504	Topluca oynanan oyunlar için eşya; bilardo, bowling tertibatı	2.554.095	2.952.282	15,6	0,5
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2.399.356	2.792.883	16,4	0,5
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	1.489.116	2.509.951	68,6	0,4
1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	2.753.435	2.470.481	-10,3	0,4
8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kaydediciler	2.260.315	2.470.234	9,3	0,4
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	1.752.327	2.439.668	39,2	0,4
7202	Ferro alyajlar	1.698.179	2.392.673	40,9	0,4

8486	Yarı iletken disk, elektronik entegre devresi, düz panel göstergesinin imalatı iç	1.988.070	2.297.998	15,6	0,4
8523	Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, katı hal kalıcı depolama aygıtları	1.732.087	2.285.647	32	0,4
6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele	1.627.071	2.261.822	39	0,4
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	1.628.444	2.235.447	37,3	0,4
3926	Plastikten diğer eşya	1.550.931	2.215.988	42,9	0,4
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.718.174	2.184.450	27,1	0,4
8707	Kara taşıtları için karoserileri	1.508.157	2.082.910	38,1	0,4
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.163.259	2.063.790	77,4	0,4
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1.723.495	2.034.647	18,1	0,4
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	1.465.433	2.011.050	37,2	0,4
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1.560.217	2.005.402	28,5	0,3
	Genel Toplam	504.929.017	574.097.986	13,7	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Aslında Hollanda'nın ihracatta sağlamış olduğu başarı komşularıyla yaptığı ticaret sayesinde. Örneğin Hollanda'nın Almanya ile yaptığı ticarete verdiği fazla GSYİH'sinin %6'sına ulaşmaktadır. Hollanda'nın AB dışındaki ülkelerle gerçekleştirmiş olduğu ticarete verdiği cari açık GSYİH'sinin yaklaşık %10'u kadardır. Avrupa dışında Hollanda'nın en önemli ihraç pazarı Hollanda'dır. Asya, Avrupa ve Latin Amerika'da hızlı bir biçimde büyüyen ülkeler ile Hollanda firmaları açısından halen ufak pazarlardır.

Hollanda'nın dış ticaret verilerine bakıldığında önde gelen ülkelerin ithalatta ve ihracatta çoğunlukla aynı ülkeler olduğu görülmektedir. Hollanda'nın en önemli dış ticaret ortağı Almanya'dır. Almanya, 2017 yılında Hollanda'nın ihracatında % 22,5; ithalatında ise % 16,3 pay sahibidir. Belçika, Hollanda'nın ihracatında ikinci, ithalatında üçüncü sırada yer almaktadır. İngiltere, Fransa, Hollanda, İtalya, İspanya ve Rusya hem ihracat hem ithalatta önde gelen diğer ülkelerdir.

Hollanda'nın ihracatına bakıldığında AB üyesi ülkelerin toplam ihracatın % 70'ini oluşturduğu görülmektedir. Avrupa ülkeleri dışarıda bırakılacak olursa Hollanda'nın en büyük dış ticaret ortağı ise Hollanda ve Çin'dir.

Tablo 4: Hollanda'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

ÜLKELER	2016	2017	DEĞİŞİM %	PAY %
Almanya	128.676.643	146.764.031	14,1	22,5
Belçika	59.082.850	68.344.365	15,7	10,5
Birleşik Krallık	51.218.110	56.512.558	10,3	8,7
Fransa	48.405.591	55.214.632	14,1	8,5
İtalya	22.136.866	25.676.376	16	3,9
Hollanda	20.039.289	22.689.250	13,2	3,5
İspanya	17.429.039	19.901.315	14,2	3,1
Polonya	13.446.759	15.600.099	16	2,4
İsveç	12.485.520	14.660.844	17,4	2,2
Çin	11.386.155	13.519.713	18,7	2,1
Çek Cum.	9.639.256	11.105.690	15,2	1,7
Avusturya	7.078.960	8.550.979	20,8	1,3
İsviçre	7.039.964	7.922.946	12,5	1,2
Danimarka	7.514.315	7.798.969	3,8	1,2
Türkiye	5.934.453	7.156.051	20,6	1,1
Rusya Federasyonu	5.060.321	6.711.578	32,6	1
Singapur	5.547.328	6.336.501	14,2	1
Finlandiya	5.429.944	6.335.492	16,7	1
G. Kore	4.111.802	6.316.077	53,6	1
Macaristan	4.729.506	5.521.723	16,8	0,8
Norveç	4.578.059	5.301.548	15,8	0,8
İrlanda	4.608.329	4.836.912	5	0,7

Portekiz	3.952.463	4.680.818	18,4	0,7
Tayvan	3.478.799	3.899.994	12,1	0,6
Japonya	3.325.112	3.888.299	16,9	0,6
Kanada	2.990.566	3.804.223	27,2	0,6
B.A.E.	3.415.047	3.554.789	4,1	0,5
Romanya	3.022.775	3.545.458	17,3	0,5
Suudi Arabistan	2.436.876	3.139.914	28,8	0,5
İsrail	2.468.483	3.080.915	24,8	0,5
Yunanistan	2.680.889	3.035.535	13,2	0,5
Avustralya	2.464.947	2.957.230	20	0,5
Brezilya	3.552.611	2.861.714	-19,4	0,4
Nijerya	2.490.423	2.839.538	14	0,4
Meksika	2.124.305	2.653.047	24,9	0,4
Hong Kong	2.429.287	2.535.247	4,4	0,4
G. Afrika	2.212.790	2.446.963	10,6	0,4
Hindistan	1.957.396	2.340.420	19,6	0,4
Slovakya	1.989.499	2.149.951	8,1	0,3
Lüksemburg	1.399.200	1.664.083	18,9	0,3
Dünya	571.279.596	651.761.591	14,1	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Hollanda'nın ihracatında Türkiye 15. sırada yer almaktadır.

Tablo 5: Hollanda'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

ÜLKELER	2016	2017	DEĞİŞİM %	PAY %
Çin	70.834.449	93.424.122	31,9	16,3
Almanya	75.412.928	86.514.210	14,7	15,1
Belçika	42.524.818	48.500.766	14,1	8,4
Hollanda	39.404.261	39.042.784	-0,9	6,8
Birleşik Krallık	24.573.733	26.943.689	9,6	4,7
Rusya Federasyonu	18.456.902	22.431.233	21,5	3,9
Fransa	17.707.275	19.207.316	8,5	3,3
İtalya	10.305.122	11.762.851	14,1	2
Japonya	10.984.485	10.952.624	-0,3	1,9
Polonya	9.065.720	9.979.220	10,1	1,7
İspanya	8.819.626	9.748.340	10,5	1,7
Norveç	8.735.123	9.692.597	11	1,7
İsveç	7.757.603	8.205.551	5,8	1,4
Brezilya	6.611.228	6.984.142	5,6	1,2
İrlanda	6.515.077	6.960.784	6,8	1,2
Malezya	5.391.068	6.611.485	22,6	1,2
Çek Cum.	5.935.158	6.467.309	9	1,1
Tayvan	4.200.559	6.076.062	44,6	1,1
İsrail	4.962.753	6.047.522	21,9	1,1
Vietnam	4.382.204	5.381.866	22,8	0,9
G. Kore	4.423.114	5.267.834	19,1	0,9
Tayland	3.902.315	5.039.528	29,1	0,9
Singapur	4.019.313	4.939.155	22,9	0,9
Finlandiya	4.096.106	4.620.923	12,8	0,8
Hindistan	4.045.041	4.612.756	14	0,8
Endonezya	3.257.796	4.331.676	33	0,8
Türkiye	4.214.380	4.194.947	-0,5	0,7
Danimarka	3.706.009	4.186.171	13	0,7
İsviçre	3.443.249	3.623.385	5,2	0,6
Irak	1.912.093	3.311.777	73,2	0,6
Meksika	1.906.762	3.143.959	64,9	0,5
Nijerya	2.110.713	3.119.786	47,8	0,5
Macaristan	2.668.581	3.051.716	14,4	0,5
Avusturya	2.527.485	2.988.750	18,2	0,5
G. Afrika Cum.	2.183.267	2.587.242	18,5	0,5
Kanada	1.980.443	2.452.919	23,9	0,4
Suudi Arabistan	3.305.744	2.451.143	-25,9	0,4
Bangladeş	2.493.593	2.411.857	-3,3	0,4
İzlanda	1.748.531	2.365.301	35,3	0,4
Portekiz	1.997.580	2.314.315	15,9	0,4
Dünya	504.929.017	574.097.986	13,7	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Hollanda'nın İthalatında Türkiye 27. sırada yer almaktadır.

3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türklerle Hollandalılar arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geçmişi 400 yıl öncesine dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun daveti üzerine ilk Hollanda elçisi 1612 yılında İstanbul'a gelmiştir. 1855 yılında Lahey'de açılan büyükelçiliğimize 1859 yılında Yahya Karaca Paşa atanmıştır. O dönemde Osmanlı-Hollanda ilişkilerinde başlıca konu ticarettir. Hollandalı tüccarlar tarafından satın alınan başlıca ürünler, Suriye ve İran'dan ipek, Asya'dan da baharat olmuştur. 17'nci yüzyılda Türkiye, Hollanda'ya yün ve pamuk ihraç etmeye başlamış, Hollanda da buna karşılık İstanbul ve İzmir'e pamuklu ve yünlü kumaş satmıştır. 19'uncu yüzyılda ise Hollanda'ya ihraç ettiğimiz en önemli ürün tütün olmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye ile Hollanda arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesi için 1934'te Türk-Hollanda Derneği kurulmuştur. Derneğin kuruluş anlaşması her iki ülkenin devlet başkanları olan Atatürk ve Kraliçe Wilhelmina tarafından imzalanmıştır. Bu olaydan önce 1930'da ise Hollanda'nın çok uluslu şirketi olan Philips, Türk Philips Ltd. olarak Türkiye'de faaliyete başlamıştır.

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticari ilişkiler, Türkiye ekonomisinin 1980'li yılların başında dışa açılmasından sonra gelişme göstermiştir. Öte yandan, 1996 yılında AB ile Türkiye arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması ile birlikte diğer Avrupa ülkeleriyle olduğu gibi, Türkiye ile Hollanda arasındaki sanayi ürünleri ticaretinde uygulanan gümrük vergileri kaldırılmış ve bu durum iki ülke arasındaki ticaretin artmasını sağlamıştır.

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticaret hacmi, hem ihracat hem de ithalattaki artışlarla devamlı bir artış trendi içerisinde. 2015 yılından bu yana iki ülke arasındaki dış ticarete ülkemiz lehine dış ticaret fazlası gerçekleşmektedir.

Tablo 6. Türkiye-Hollanda Dış Ticaretinin Yıllara Göre Seyri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2006	2.539,30	2.160,10	4.699,40	379,1
2007	3.018,90	2.655,00	5.673,90	363,8
2008	3.143,80	3.056,30	6.200,20	87,5
2009	2.124,00	2.543,10	4.667,00	-419,1
2010	2.461,40	3.156,00	5.617,40	-694,6
2011	3.243,10	4.005,00	7.248,00	-761,9
2012	3.244,40	3.660,60	6.905,00	-416,3
2013	3.538,00	3.363,60	6.901,60	174,5
2014	3.458,70	3.564,40	7.023,10	-105,7
2015	3.154,90	2.914,40	6.069,20	240,5
2016	3.589,40	3.014,80	6.604,20	574,6
2017	3.864,70	3.747,60	7.612,30	117,1
2018	4.778,10	3.304,6	8.802,70	1.473,5

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 7: Türkiye'nin Hollanda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
	Genel Toplam	3.864.486	4.778.109	23,6	100,0
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	287.500	335.227	16,6	7,0
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	268.439	298.520	11,2	6,2
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	70.047	210.989	201,2	4,4
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	136.541	178.116	30,4	3,7
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	160.761	176.739	9,9	3,7
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	75.070	124.929	66,4	2,6
7213	Demir/çelik filmaşın (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	53.114	123.959	133,4	2,6
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	109.615	118.353	8,0	2,5
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	96.421	113.903	18,1	2,4
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	57.912	103.124	78,1	2,2
5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	81.918	94.372	15,2	2,0
0304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze/soğutulmuş/dondurulmuş)	83.238	89.240	7,2	1,9
8803	Balon, hava gemisi, planör vb. Diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	10.419	81.509	682,3	1,7
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	60.389	77.808	28,8	1,6
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	58.980	71.130	20,6	1,5
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	53.788	69.685	29,6	1,5
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet, mutfak bezleri	73.116	60.260	-17,6	1,3
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	49.855	58.551	17,4	1,2
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	4.718	56.802	1.103,9	1,2
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	45.629	55.805	22,3	1,2
0302	Balık (taze/soğutulmuş)	60.383	50.732	-16,0	1,1
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	34.859	48.729	39,8	1,0
2008	Başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçaları konserveleri	40.536	40.695	0,4	0,9
2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	28.280	38.403	35,8	0,8
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	35.116	34.795	-0,9	0,7

8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	44.378	34.649	-21,9	0,7
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	31.932	34.369	7,6	0,7
2001	Sebze, meyve, sert kabuklu meyve ve yenilen diğer bitki parçaları	38.225	33.734	-11,7	0,7
7202	Ferro alyajlar	30.205	33.232	10,0	0,7
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	13.700	32.299	135,8	0,7
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	9.241	32.210	248,6	0,7
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	29.774	31.345	5,3	0,7
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	26.904	30.480	13,3	0,6
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	38.352	30.018	-21,7	0,6
6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	26.964	29.667	10,0	0,6
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	28.058	28.894	3,0	0,6
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	18.435	27.506	49,2	0,6
6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5)	22.741	27.489	20,9	0,6
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	24.908	27.000	8,4	0,6
7607	Alüminyumdan yaprak ve şeritler-kalınlık<0, 2mm	21.513	26.038	21,0	0,5

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 8: Türkiye'nin Hollanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
	Genel Toplam	3.747.619	3.304.603	-11,8	100,0
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	811.498	800.364	-1,4	24,2
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb. (ilk şekilde)	191.082	190.663	-0,2	5,8
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	108.363	116.100	7,1	3,5
8701	Traktörler	79.926	97.810	22,4	3,0
2902	Siklik hidrokarbonlar	103.600	75.005	-27,6	2,3
2403	Homonize edilmiş tütün ve tütün yerine geçen madde hülusalari	56.654	70.999	25,3	2,1
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla	14.857	68.644	362,0	2,1
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	63.217	62.826	-0,6	1,9
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler vb. türevleri	41.694	60.020	44,0	1,8
4002	Sentetik kauçuk, taklit kauçuk, stiren-butadien kauçuğu vb.	52.781	52.985	0,4	1,6
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. den geniş)	52.830	49.538	-6,2	1,5
7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	53.189	44.408	-16,5	1,3
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	41.977	40.809	-2,8	1,2
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	55.136	38.617	-30,0	1,2
3909	Amino reçineler, fenolik reçineler, poliüretanlar (ilk şekilde)	36.125	38.359	6,2	1,2
3302	Sanayide hammadde olarak kullanılan koku veren maddelerin karışımları	31.738	32.705	3,0	1,0
1804	Kakao yağı	49.756	31.954	-35,8	1,0
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	30.809	30.040	-2,5	0,9
3505	Dekstrinler, kimyasal değişime uğramış nişastalar, tutkalları	21.772	25.097	15,3	0,8
1805	Kakao tozu (ilave şeker/diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	21.438	24.206	12,9	0,7
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	24.696	24.061	-2,6	0,7
3904	Vinil klorür/halojenli diğer olefin polimerleri (ilk şekilde)	23.561	22.878	-2,9	0,7
0602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, ası kalem ve gözleri; mantar misel	28.564	22.099	-22,6	0,7

8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	16.570	22.017	32,9	0,7
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	15.773	20.686	31,1	0,6
3908	Poliamidler (ilk şekilde)	20.126	20.526	2,0	0,6
2905	Asiklik alkoller vb. halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	18.685	20.429	9,3	0,6
7209	Demir/çelik yassı mamul, soğuk haddelenmiş kaplanmış (600mm. den geniş)	17.187	20.234	17,7	0,6
3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	15.442	19.843	28,5	0,6
0901	Kahve; kahve kabuk ve kapçıkları	14.426	19.327	34,0	0,6
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	167.272	19.323	-88,4	0,6
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	17.905	18.133	1,3	0,5
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	24.421	17.760	-27,3	0,5
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	13.813	17.436	26,2	0,5
8477	Kauçuk, plastik eşya imal ve işleme makine ve cihazları	5.874	16.973	189,0	0,5
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	14.326	16.465	14,9	0,5
2202	Sular (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	15.169	16.266	7,2	0,5
8438	Yiyecek/içecek sanayinde kullanılan makine ve cihazlar	15.713	15.488	-1,4	0,5
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	13.549	14.345	5,9	0,4
7225	Alaşımli çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	11.759	13.843	17,7	0,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Türkiye ile Hollanda Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi
Ticaret ve Ödeme Anlaşması	6.09.1949
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Ortak Komisyonu (KEK) Kurulmasına İlişkin Mektup Teatisi	24.01.1985
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	27.03.1986
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	27.03.1986
Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Veterinerlik Anlaşması	24.05.1995
Tarım ve Kırsal Politikalar Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	21.09.2000
Enerji Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	3.10.2000
Uluslararası Karayolu Taşıma Anlaşması	17.04.2003
Gümrükler Alanında İdari Yardım Anlaşması	18.08.2005

Türkiye-Hollanda Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2017 yılında yurtdışına gerçekleştirdiği 3,18 milyar \$ değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırımda, Hollanda 734 milyon \$ % 23,1 pay ile 2. sırada (ABD 820 milyon \$ ile birinci, TCMB) yer almaktadır. 2017 yılında yurtdışından Türkiye'ye gelen 7,44 milyar \$ değerindeki toplam doğrudan yatırımda, Hollanda 1,77 milyar \$ % 23,8 pay ile birinci sıradadır (TCMB).

Toplam yabancı sermayeli firma sayısı açısından da, Alman ve İngiliz firmalardan sonra, Hollandalı firmalar üçüncü sırada gelmektedir. Bunlardan bazıları, onlarca yıldır Türkiye'de faaliyet gösteren Philips, Unilever, Shell ve ABN Amro gibi eski firmalardır. Son yıllarda Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayan Hollandalı firmalar, daha çok, emlak ve inşaat sektörlerinde yatırım yapmıştır. Corio, Redevco ve Multi Turkmall gibi büyük Hollanda şirketleri ya yeni ticari projeler üstlenmekte ya da yerel firma ve gayrimenkulleri satın almaktadırlar. İnşaat ve pazarlama konularında uzmanlaşmış küçük ölçekli pek çok Hollanda firması, tatil yörelerindeki yerleşim projelerinde yoğun olarak faaliyet göstermektedir. Hollanda kökenli firmalar tarafından tercih edilen diğer alanlar ise şunlardır: Toptan ve perakende ticaret, turizm ve catering, nakliye ve haberleşme, makina sanayi, metal ve plastik işleme, tekstil ve hazır giyim, bilişim, yayıncılık ve eğitim sektörleri.

Toptan ve perakende ticaret alanında, hem C&A gibi tanınmış Hollanda perakende mağaza zincirleri, hem de ülke içi ve dışında farklı ürünlerin ticaretini yapan çok sayıda küçük firma bulunmaktadır. Turizm ve catering firmaları da emlak ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösterenler gibi, çoğunlukla turistik yörelerde yatırım yapmaktadır. Bu iki sektörde çalışan Hollanda kökenli firmalar, genellikle Antalya, Aydın ve Muğla civarında yatırım yapmış bulunmaktadır.

Türkiye, geniş tüketici altyapısı ve Hollanda ile Avrupa'daki iç piyasalara hizmet verebilecek kalifiye teknik personele sahip olması nedeniyle, telekomünikasyon ve bilişim sektörlerinde de Hollandalı yatırımcıların büyük ilgisini çekmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren GreenCat, TopTel ve BitBrains gibi Hollandalı firmalar da Türkiye'de yatırım yapmış bulunmaktadır.

Fuar Katılımları

<https://www.ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar>

4. HOLLANDA'NIN MEYVE SEBZE MAMULLERİ SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 9. Türkiye'nin Hollanda'ya Meyve Sebze Mamulleri İhracatı 2017-2018

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
SEBZE.MEYVE.BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ SİRKELİ	37.828.438	32.806.120	-13%
ELMA SULARI	14.493.693	18.299.965	26%
DİĞER MEYVA SULARI	12.088.905	17.296.125	43%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ	3.555.210	5.840.475	64%
DONDURULMUŞ SEBZELER	4.516.535	5.411.128	20%
GAZLI SULAR.MADEN SULARI VE GAZOZLAR	2.146.185	5.376.112	150%
KURUTULMUŞ SEBZELER	2.881.436	3.378.980	17%
DONDURULMUŞ MEYVELER	3.386.354	3.236.726	-4%
SULAR.BUZ VE KAR	1.490.211	2.695.643	81%
DOMATES KONSERVELERİ	2.227.200	2.399.659	8%
TURUNÇGİL SULARI	1.300.196	1.863.791	43%
REÇEL.JÖLE.MARMELAT	1.408.477	1.449.988	3%
ALKOLLÜ İÇKİLER (ALKOL DERESESİ<80)	612.799	874.026	43%
DOMATES SALÇASI	1.156.162	689.380	-40%
TURUNÇGİL KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ . TATLANDIRILMIŞ	1.061.017	675.876	-36%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ. DONDURULMUŞ	295.463	412.081	39%
DİĞER MEYVE KONSERVELERİ	375.721	394.080	5%
DOMATES KETÇABI VE DİĞER DOMATES SOSLARI	270.537	377.754	40%
BİRA	169.642	167.025	-2%
KİRAZ (VİŞNE DAHİL)KONSERVELERİ. ALKOLLU .ALKOLSÜZ TATLANDIRILMIŞ	320.459	129.427	-60%
KARIŞIK HALDEKİ MEYVE VE SEBZE SULARI	57.317	119.701	109%
DONDURULMUŞ KURUTULMUŞ VEYA DİĞER ŞEKİL. MUHAFAZA EDİLMİŞ DİĞER MEYVE VE SEBZELER	226.461	89.877	-60%
PATATES KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	33.985	70.106	106%
FASULYE KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	22.708	54.697	141%
ŞARAP	33.008	51.493	56%
SİRKE	72.306	33.848	-53%
BEZELYE KONSERVELERİ DONDURULMAMIŞ	9.112	4.733	-48%
ÇEŞNİ.LEZZET VERİCİ KARIŞIMLAR VE SOSLAR	41.186	4.110	-90%
ÜZÜM SUYU	2.783	3.006	8%
DOMATES SUYU	2.526	1.515	-40%
ANANAS SUYU	4.173	898	-78%
MANTAR.DOMALAN KONSERVELERİ	861	867	1%
ŞEKERLE KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER. MEYVELER VE DİĞER BİTKİ PARÇALARI	2.283	764	-67%
ÇİLEK KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ TATLANDIRILMIŞ	26.552	0	-100%
GEÇİCİ KONSERVE EDİLMİŞ MEYVELER	461	0	-100%
PATATES KONSERVELERİ. DONDURULMUŞ	8.328	0	-100%
SULAR.BUZ VE KAR	1.794	0	-100%
GENEL TOPLAM	92.128.690	104.209.976	13%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (<http://www.uib.org.tr>)

2017 yılında Türkiye Meyve Sebze Mamulleri Sektörünün Hollanda'ya ihracatı, 92,1 milyon dolar, 2018 yılında 104,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 9). Hollanda, Meyve Sebze Mamulleri sektörü için önemli bir Pazar olup 2018 yılında en çok ihracat yapılan ülkeler arasında 5. sırada yer almaktadır.

Tablo 10. UMSMİB'nin Hollanda'ya Meyve Sebze Mamulleri İhracatı 2017-2018

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
SEBZE.MEYVE.BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ SİRKELİ	14.865.656	14.413.971	-3%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ	1.033.779	981.989	-5%
DONDURULMUŞ MEYVELER	1.336.660	705.000	-47%
SULAR.BUZ VE KAR	5.265	522.990	9.833%
DOMATES SALÇASI	783.261	504.192	-36%
DOMATES KONSERVELERİ	206.526	298.624	45%
BİRA	169.642	166.881	-2%
GAZLI SULAR.MADEN SULARI VE GAZOZLAR	27.547	129.846	371%
DONDURULMUŞ SEBZELER	5.192	28.039	440%
REÇEL.İÖLE.MARMELAT	0	7.874	
DİĞER MEYVA SULARI	210.751	7.631	-96%
DİĞER MEYVE KONSERVELERİ	0	4.425	
ŞEKERLE KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER. MEYVELER VE DİĞER BİTKİ PARÇALARI	0	764	
TURUNÇGİL SULARI	0	531	
ÇEŞNİ.LEZZET VERİCİ KARIŞIMLAR VE SOSLAR	0	475	
KİRAZ (VİŞNE DAHİL)KONSERVELERİ. ALKOLLU .ALKOLSÜZ TATLANDIRILMIŞ	0	324	
FASULYE KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	154	163	6%
BEZELYE KONSERVELERİ DONDURULMAMIŞ	785	0	-100%
TURUNÇGİL KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ . TATLANDIRILMIŞ	523.300	0	-100%
ELMA SULARI	238.831	0	-100%
KARIŞIK HALDEKİ MEYVE VE SEBZE SULARI	34	0	-100%
GENEL TOPLAM	19.407.383	17.773.719	-8%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (<http://www.uib.org.tr>)

UMSMİB'nin Hollanda'ya ihracatı 2017 yılında 19,4 milyon dolar, 2018 yılında %-8 oranında düşüşle 17,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Hollanda UMSMİB 2018 yılı ihracatında değer bazında sıralamaya göre 3. sırada yer almaktadır (Tablo 10).

Tablo 11. Hollanda'nın Ürün Grubu Bazında Başlıca Meyve Sebze Mamulleri İthalatı (1000 USD) (İlk 15 Ürün)

		2015	2016	2017
GTİP	ÜRÜN AÇIKLAMASI	1000 USD	1000 USD	1000 USD
	GENEL TOPLAM	6.688.393	6.981.358	6.830.370
220421	Diğer şarap ve üzün sırası (durdurulmuş)- muhtevası 2 litre/daha az kaplarda	1.127.794	1.131.638	1.126.333
220710	Etil alkol; alkol derecesi >= 80% tağyir edilmemiş	506.675	756.658	712.769
220210	Sular (mineral sular ve gazlı sular dahil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış ve aromalandırılmış)	442.118	423.037	493.949
200919	Portakal suyu (Fermente edilmemiş ve alkol katılmamış), ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın :	458.640	443.814	451.929
220830	Viskiler	345.717	341.381	358.066
200410	Patatesler: (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmuş) (20.06 pozisyonundaki ürünler hariç) :	265.100	262.371	286.307
200899	Diğer meyve, yemiş, bitki parçaları konserveleri	155.898	188.517	209.030
200912	Portakal suyu (dondurulmamış; briks değeri 20'den az)	188.920	194.988	192.175
200989	Diğer meyvaların suları	183.862	204.925	183.533
071290	Diğer sebzeler; sebze karışımları - Kurutulmuş sebzeler (bütün halde, kesilmiş, dilimlenmiş, kırılmış veya toz halinde, fakat başka şekilde hazırlanmamış)	98.445	124.377	132.234
200799	Diğer reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastları	132.297	126.342	126.025
81190	Diğer meyveler ve sert çekirdekli meyveler (dondurulmuş)	118.595	112.013	124.073
200520	Patates - (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış) (20.06 pozisyonundaki ürünler hariç):	99.508	109.996	115.650
220110	Mineral sular ve gazlı sular	85.130	97.223	113.938
071080	Diğer Sebzeler (pişirilmemiş veya buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş) (dondurulmuş)	111.450	104.836	111.717

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Trademap verilerine göre, Hollanda'nın 6'lı GTİP bazında Toplam Meyve Sebze Mamulleri ithalatı 2015 yılında 6,6 milyar dolar, 2016 yılında 6,9 milyar dolar olarak gerçekleşirken, 2017 yılında 6,8 milyar dolara ulaşmıştır (Tablo 11).

Tablo 12. Hollanda'nın Ülke Bazında Başlıca Meyve Sebze Mamulleri İthalatı (1000 USD) (İlk 30 Ülke)

	2015	2016	2017
ÜLKELER	1000 USD	1000 USD	1000 USD
Dünya	6.688.393	6.981.358	6.830.370
Almanya	1.138.875	1.212.311	1.215.238
Belçika	1.031.611	1.112.179	1.081.245
Fransa	786.254	732.979	750.739
Brezilya	516.591	474.099	473.115
Birleşik Krallık	405.978	385.886	420.459
İtalya	343.485	355.643	351.281
İspanya	320.067	322.582	349.854
Amerika Birleşik Devletleri	240.456	260.515	228.957
Polonya	199.478	204.089	204.916
Avusturya	121.616	120.549	148.466
Şili	139.437	144.879	136.765
Türkiye	122.958	118.349	119.437
Güney Afrika	87.918	90.707	100.749
Çin	77.114	92.284	97.661
Kosta Rika	84.476	103.892	85.826
Arjantin	91.288	98.092	83.922
Portekiz	67.749	72.317	75.906
Meksika	46.278	49.084	69.893
İsveç	75.955	96.246	68.945
Tayland	84.886	93.126	68.070
Hindistan	47.256	48.770	48.729
Kanada	29.019	37.730	48.357
Pakistan	4.561	23.474	37.171
Peru	57.425	105.838	36.132
Avustralya	28.720	29.165	34.896
Danimarka	29.181	30.450	33.045
Filipinler	19.987	22.093	32.697
Yunanistan	34.400	32.408	32.146
Endonezya	23.259	21.210	30.055
Macaristan	11.397	13.316	25.316

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Trademap verilerine göre Hollanda'nın 2017 yılında başlıca Meyve Sebze Mamulleri ithalatı yaptığı ülkeler; Almanya, Belçika, Fransa, Brezilya ve Birleşik Krallık'tır. Hollanda'nın ***Meyve Sebze Mamulleri ithalatı yaptığı ülkeler sıralamasında Türkiye 12. sırada yer almaktadır (Tablo 12).***

5. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Hollandalılar planlı ve çok önceden belirlenmiş programları dahilinde çalışmalarını ile bilinmektedir. Bu nedenle de randevuları çok önceden, hatta aylar öncesinden almak ve randevu saatlerine uymak önem taşımaktadır. Birkaç gün öncesinden, hatta birkaç hafta öncesinden bir firma ya da kuruluştan randevu almak pek mümkün değildir. Bunun nedenlerinden birisi, yukarıda da belirtildiği gibi, Hollandalıların iş etiği ve kültürel özellikleri sonucu, bu konuda yayınlanan kitaplarda da belirtildiği üzere, planlı ve organize bir şekilde çalışma özellikleri olduğu bilinmektedir.

Hollanda'daki işyeri ve diğer kurumlarda iş bölümü tanımı detaylı bir şekilde yapılmış olup, firma ya da kurum içinde ilgili kişi hastalık ya da tatil nedeniyle ofiste olmadığı takdirde, kendisi dönene kadar ya da eğer varsa yerine bakacak kişiye ulaşana kadar epeyce vakit geçmektedir. Ayrıca, Hollanda iş yasalarına göre çalışanların hakları çok iyi güvence altına alınmış olup, hastalık veya diğer nedenlerle, çalışanların, haftalara, hatta aylara ulaşan izinler almaları sık karşılaşılan bir durumdur. Bu da, bir iş konusunda daha önce görüşülen bir kişiye ertesi gün veya uzun bir süre ulaşmamak ve işlerin aksaması anlamına gelmektedir.

Hollanda'nın AB ülkeleri içerisinde yaklaşık % 40'lık bir oranla part-time çalışan kişi sayısının en fazla olduğu ülke olması ve bu nedenle, bir iş konusunda görüşülmüş bir kişiye haftanın bir veya iki günü, ayrıca izin de almışsa üç veya daha fazla gün ulaşılamaması anlamına gelmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı, bazen bir firma ya da kuruluştan randevu alabilmek, haftalarca sürebilmektedir.

Çalışanların tatile çıkmaları, genelde Mayıs'ta başlayıp, Eylül ayı ortasına kadar sürmektedir. En fazla tatil yapılan aylar olan, Temmuz -Ağustos ayları arasında hem firmalarda hem de resmi kurumlarda çok az kişiye ulaşma imkanı vardır. Kasım ve Aralık ayları da, çalışanların, Noel ve yılbaşı tatilleri ile kendi izin günlerini birleştirip birkaç haftalık tatillere çıkma alışkanlıkları nedeniyle, randevu ayarlamak için çok uygun aylar değildir.

Hollandalılar iş görüşmeleri esnasında, çok fazla diğer konularda sohbet etme alışkanlığında olmayıp, doğrudan iş görüşmesine başlama eğiliminde olmaları, çok açık konuşmaları gibi özellikleri ile de bilinmektedirler. Sosyal statü ve maddi olanaklara ilişkin abartılı ve gösterişçi davranışlardan hoşlanmayıp, statü göstergesi her türlü davranıştan kendileri de kaçınmaktadır.

Hollandalıların, iş yapma kültürü konusunda daha fazla bilgiye aşağıdaki linkte bulunan, 'Business Negotiator -Netherlands' isimli pdf formatındaki dosyadan ulaşılabilir:

<http://www.hollandtrade.com/business-information/rules-and-regulations/business-behaviour-and-travel/>

Hollandalı firmalarla, çok iyi bir şekilde gözden geçirilerek imzalanmış yazılı sözleşmeler dahilinde ticaret yapmak; gerekirse bu konuda uzmanlaşmış danışmanlık firmalarından

hizmet almak, ileride karşılaşılabilecek maddi kayıpların önüne geçecektir. Hollandalı bir firma ile yapılacak bir ihracat veya ithalat sözleşmesi sadece dayalı olduğu hukuki sistemi belirtmekle kalmayıp, aynı zamanda bir tahkim hükmü de içermelidir. Uluslararası Ticaret Odası ve ulusal ticaret odaları, bu tür tahkim kolaylıkları sağlamaktadır.

Bunun dışında Hollanda'da bağımsız tahkim hizmetleri sunan, Hollanda Tahkim Kuruluşu 'NAI' bulunmaktadır. Uluslararası alım satım sözleşmelerinde kullanılmak üzere önerilen bir madde şu şekilde olabilir: 'İşbu sözleşme veya bundan kaynaklanan başka sözleşmelerle ilgili bütün ihtilaflar, İstanbul Ticaret Odası Tahkim Kuruluşu veya Hollanda Tahkim Kuruluşu (NAI) kurallarına uygun olarak tahkim yoluyla kesin olarak çözümlenecektir.'

Para Kullanımı

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Hollanda dahil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 euroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup, söz konusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euroyu aşan kısmınının % 40'sine kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmasından vatandaşlarımızın Hollanda'ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dahil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu'nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/cash_controls/index_en.htm

Pasaport ve Vize İşlemleri

Hollanda'ya iş nedeniyle gelecek olan işadamlarımızın, Ankara'daki Hollanda Büyükelçiliği ya da İstanbul'daki Hollanda Konsoloslğuna başvurarak, ticari vize almaları gerekmektedir. 2006 yılından beri vize konusunda randevu başvuruları, bu konuda Hollanda Büyükelçiliği adına çalışan özel bir şirkete yapılmaktadır.

Bu firma ile yapılan telefon görüşmesi ile alınan randevuyu takiben, Hollanda Büyükelçiliği ya da Hollanda Konsoloslğuna gidilerek vize başvurusu yapılmalıdır. Ticari vize alımı konusunda gerekli belgeler arasında, Hollandalı firmadan alınacak bir davet yazısı da talep edilmektedir.

Türk işadamları vize alımı konusunda pek çok sorunla karşılaşmaktadır. Bunların başında, vize işlemlerinin uzun zaman alması ve istenen belgelerin çokluğu; vize verilmeme nedeninin yazılı ya da sözlü olarak kendilerine bildirilmemesi gelmektedir. Diğerleri arasında, daha önce vize alınmış olmasına karşın, daha sonra yapılan bir başvuruda vize verilmemesi, grup halinde fuara katılan aynı şirket çalışanlarının bazılarının vize verilmemesi, kısa süreli vize verilmesi gibi sorunlar bulunmaktadır.

Diğer taraftan, az sayıda firma için geçerli olmasına karşın, olsa ticari vize alımının kolaylaştırılması amacıyla Hollanda Hükümeti tarafından 2008 yılında, 'Turuncu Halı' isimli bir uygulama başlatılmıştır. Bu uygulamadan yararlanabilecek olan kuruluş ve şirketler şunlardır: Hollanda menşeli kuruluş ya da şirketlerin şubeleri; Hollanda'daki bir kuruluş ya da şirketin kurucuları; Hollanda menşeli bir kuruluş ya da şirket ile en az iki yıl süreli işbirliği anlaşması olan Türk kuruluş ya da şirketleri ile Hollanda menşeli kuruluş ya da şirketler ile son iki yıl içinde gerçekleştirilen işbirliğini belgeleyen Türk kuruluş ya da şirketleri.

Turuncu Halı Uygulaması kapsamında vize müraacatı için gerekli belgeler de şunlardır:

- Şirket antetli kağıdı kullanılmış bir başvuru yazısı,
- Şirket hakkında genel bilgi;
- Seyahat esnasında yapılacak yol, konaklama ve diğer tüm masrafları şirketin üstlendiğini belirten bir teminat yazısı
- Şirketin uygunluk kriterlerini sağladığına dair belge;
- Ticaret sicil belgesi kaydı
- Seyahat edecek olan şirket çalışanlarının listesi
- Niyet mektubunu imzalama yetkisine sahip kişinin imza örneği ile üzerinde yetkili kişinin imzasının bulunduğu, kişiye ait pasaport ya da kimlik kartının fotokopisi (Örnek imzanın altı ayda bir güncellenmesi gerekmektedir).

Turuncu Halı Uygulamasının işadamlarımıza sağladığı kolaylıklar şu şekilde sıralanabilir: Hollanda'ya sıklıkla seyahat eden kişilerin, Büyükelçilik ya da Konsolosluga şahsen başvurma zorunluluğunu kaldırmak; vize başvurusu gereği daha az belge istenmesi; vize başvurusu ve gerekli belgelerin posta yoluyla iletilebilmesi; Hollanda'ya sık seyahat eden kişilere daha uzun süreli (beş yıla kadar) ve çok girişli vize verilmesi.

Başvuru kabul edildiği takdirde, Hollanda'ya seyahat edecek olan şirket çalışanlarının, vize başvuru formu; bir adet fotoğraf; şirketten alacakları niyet mektubu ve sigorta başlangıç belgesini Hollandalı yetkililere vermeleri ve vize ücretini yatırmaları gereklidir. Şirket, niyet mektuplarında, vizenin talebi için tercih edilen süre ile talebin gerekçesini belirtmelidir. Vize, başvuru sahibinin pasaportunun geçerlilik süresi ile önceki vize başvurularının sonucu dikkate alınarak en fazla beş yıla kadar verilmektedir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Genelde resmi iş yerlerinde mesai süresi 09.00-12.00 ve 13.00-17.00 arasındır. Bankaların çoğu hafta içi 09.00-17.00 arası çalışmaktadır. Pazartesi günleri saat 10.00'da hatta 13.00'de açılan bankalar da vardır. Cumartesi günleri ise saat 10.00'dan 13.00'e veya 14.00'e kadar mesai yapan bankalar da bulunabilir.

Hollanda'da mağazaların çalışma saatleri şehirden şehire bazı farklılıklar göstermekle birlikte genelde hafta içi 9.00-17.00 arasındır. Pazartesi günleri çoğu mağaza saat 13.00'de açılmaktadır. Şehirlere göre akşam geç saatlere kadar alışveriş yapılabilecek günler, Perşembe veya Cuma günü olup, mağazalar haftada bir gün saat 21.00'e kadar açık kalmaktadır. Büyük şehirlerdeki mağazalar Pazar günleri de genellikle 12.00-18.00 arası açıktır. Küçük yerleşim yerlerinde ise sadece her ayın ilk Pazar günü alışveriş merkezleri açıktır.

Büyük süpermarketler, alışveriş akşamları hariç, hafta içi her akşam 20.00'ye kadar açıktır. Kalabalık bölgelerdeki süpermarketler Pazar günleri de açıktır.

Resmi Tatil Günleri:

Yılbaşı tatili (1 Ocak), Kutsal Cuma (29 Mart), Paskalya (1 Nisan), Kraliçe Günü (30 Nisan), Yükseliş Günü (9 Mayıs), Kutsal Pazartesi Yortusu (20 Mayıs), Noel Günü (25 Aralık), Noel hediyelerinin verildiği gün (26 Aralık).

Yerel Saat

Yerel Saat Türkiye'den bir saat geridedir.

Telefon Kodları

Uluslararası Telefon Kodu: 00- 31

KAYNAKLAR

1. Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)
2. Uludağ İhracatçı Birlikleri (www.uib.org.tr)
3. Trademap (www.trademap.org)

YASAL UYARI; Bu rapor Birliđimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliđimiz hiçbir Şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliđimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.